

Ured u Sarajevu

Broj: Ž-SA-05-196/11

Datum: 22.06.2011.

Broj preporuke: P-94/11

Kantonalni sud u Zenici

Masarikova broj 50

72 000 Zenica

n/r Predsjednice suda

Alihodžić Zijade

PREPORUKA
u vezi sa žalbom Miličević Marice

I. Uvod

Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu Institucija ombudsmena) zaprimila je dana 17.02.2011. godine, žalbu Miličević Marice i predmet registrovala pod brojem Ž-SA-05-196/11. Kao odgovorne strane podnositeljica žalbe označila je DOO Željezaru "Zenica" Zenica i Kantonalni sud u Zenici.

Žalba Miličević Marice razmatrana je u okvirima člana 6., 8. i Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, člana 1 Protokola broj 1. uz Europsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, Aneksa VII. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i Zakona o upravnim sporovima Federacije Bosne i Hercegovine.

II. Činjenično stanje

Gospođa Miličević Marica obratila se Instituciji ombudsmena radi zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda u vezi sa povratom i otkupom stana ul. Crkvice 9C prizemlje u Zenici. Podnositeljica žalbe, supruga je nositelja stanarskog prava gospodina Miličević Josipa.

Navodi žalbe podnositeljice, gospođe Miličević Marice, mogu se sumirati na sljedeći način:

- Miličević Josip (suprug podnositeljice žalbe) nosilac je stanarskog prava na stanu u Zenici u ul. Prvomajska 9C (sada ul. Crkvice broj 9C). Dana 23.08.1985. godine na osnovu saglasnosti vlasnika stana (DOO Željezare "Zenica" Zenica) Miličević Josip zaključio je sa SIZ-om stanovanja Zenica *Ugovor o korištenju stana*. Usljed rata i ratnih okolnosti porodica Miličević napustila je predmetni stan;
- *Rješenjem Službe za opću upravu i stambene poslove Općine Zenica, broj 03-372-578/94 od 21.03.1994. godine* predmetni stan proglašen je napuštenim i dodjeljen na privremeno korištenje gospodinu Rizvić Ramizu;
- Podnositeljica žalbe, dana 28.08.1998. godine podnijela je *Zahtjev za povratom predmetnog stana Službi za opću upravu i stambene poslove Općine Zenica*;
- Dana 11.06.2002. godine nakon provedenog postupka, postupajući po zahtjevu za povratom stana, Služba za opću upravu i stambene poslove Općine Zenica donijela je *Rješenje broj 03-372-3215/98*. U relevantnom dijelu predmetnog rješenja, između ostalog navodi se „...*Miličević Marici pripada pravo na povrat dvosobnog stana u Zenici, Ulica Crkvice broj 9C prizemlje, a Petković Ivo i drugi dužni su u roku od 15 dana od dana prijema rješenja isprazniti stan od lica i stvari i isti staviti na raspolaganje Miličević Marici.*“ Dana 06.07.2002. godine Miličević Marica uvedena je u posjed stana;
- Na *Rješenje broj 03-372-3215/98* Službe za opću upravu i stambene poslove Općine Zenica, DOO Željezara Zenica, kao vlasnik stana, izjavila je žalbu drugostepenom organu, Ministarstvu za prostorno uređenje, promet i komunikacije i zaštitu okoliša Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu Ministarstvo ZE/DO kantona). *Rješenjem broj 12-23-1000/02* od 16.02.2004. godine Ministarstvo je odbilo žalbu;
- Vlasnik stana, DOO Željezara Zenica, pred Kantonalnim sudom u Zenici, protiv rješenja broj 12-23-1000/02 od 16.02.2004. godine Ministarstva ZE/DO kantona, pokrenula je upravni spor. Kantonalni sud u Zenici postupajući po tužbi, dana 14.08.2006. godine donio je *Presudu broj U-452/05*, kojom se tužba odbija kao neosnovana;
- Vlasnik stana (DOO Željezara Zenica) protiv Presude Kantonalnog suda u Zenici naprijed navedeni broj, podnosi Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine *Zahtjev za vanredno preispitivanje presude Kantonalnog suda u Zenici broj U-452/05 od 14.08.2006. godine*. Odlučujući po Zahtjevu Vrhovni sud FBiH, donio je dana 05.12.2007. godine *Presudu broj 070-0-Uvp-06-000 418*. Istom presudom zahtjev DOO Željezare Zenica se uvažava, pobijana presuda ukida i predmet vraća Kantonalnom sudu u Zenici na ponovno odlučivanje;
- Kantonalni sud u Zenici, postupajući po *Presudi Vrhovnog suda FBiH broj 070-0-Uvp-06-000 418*, dana 12.08.2008. godine donio je *Presudu broj 004-0-U-08-000 030*. Istom presudom tužba od 17.05.2005. godine se uvažava, osporeni akt (rješenje) Ministarstva ZE/DO kantona broj 12-23-1000/02 od 16.02.2004. godine i rješenje Službe za opću upravu i stambene poslove broj

03-372-3215/98 od 16.06.2002. godine, se poništavaju i predmet vraća prvostepenom organu na ponovno postupanje;

- Prvostepeni organ, Služba za opću upravu i stambene poslove Općine Zenica, postupajući po *Presudi Kantonalnog suda u Zenici broj 004-0-U-08-000 030*, donosi dana 21.10.2010. godine *Rješenje broj 03-372-3215/98*. Istim rješenjem utvrđuje se da Miličević Marici, supruzi nosioca stanarskog prava Miličević Josipa, pripada pravo na povrat dvosobnog stana u Zenici ul. Crkvice broj 9C, prizemlje;
- Vlasnik stana, DOO Željezara Zenica, na naprijed navedeno rješenje, izjavljuje žalbu Ministarstvu ZE/DO kantona. Ministarstvo ZE/DO kantona rješavajući po žalbi donosi, dana 04.04.2011. godine *Rješenje broj 12-23-1000/02* kojim se žalba odbija;
- DOO Željezara Zenica ponovno tužbom kod Kantonalnog suda u Zenici, pokreće upravni spor protiv *Rješenja* Ministarstva ZE/DO kantona *broj 12-23-1000/02*. Postupak je u toku.

- Podnositeljica žalbe, Miličević Marica odmah po uvođenju u posjed njenog stana, u skladu sa Zakonom, podnijela je dana 26.08.2002. godine vlasniku stana, DOO Željezari Zenica, *Zahtjev za kupovinom stana na kojem postoji stanarsko pravo*;
- Obzirom da je vlasnik stana, DOO Željezara Zenica, više puta usmeno i pismeno na nesporan način obavijestio podnositeljicu žalbe da odbija zaključiti ugovor o otkupu stana iz razloga što rješenje o povratu stana nije pravosnažno, dana 23.03.2007. godine Miličević Marica podnijela je kod Općinskog suda u Zenici *Tužbu radi otkupa stana* protiv tužene DOO Željezara Zenica.
- Predmet je kod Općinskog suda u Zenici registrovan pod brojem 043-0-P-07-000 452. Rješenjem Općinskog suda u Zenici od 13.03.2008. godine postupak otkupa stana prekinut je dok se pravomoćno ne okonča upravni spor kod Kantonalnog suda u Zenici pod brojem U-425/05. Rješenje o prekidu postupka pravomoćno je već od 13.03.2008. godine iz razloga jer su se stranke odmah odrekle prava na žalbu do okončanja upravnog spora. Iz Rješenja također proizilazi da će Općinski sud u Zenici sačekati da Miličević Marica podnese prijedlog za nastavak postupka i priloži dokaze da je upravni postupak, odnosno spor pravomoćno okončan.

III. Istraga ombudsmena

Dana 01.06.2011. godine, u cilju provjere navoda žalbe, Institucija ombudsmena uputila je akt vlasniku stana DOO Željezari Zenica. U relevantnom dijelu odgovora (akt broj 27085401/11 od 13.06.2011. godine DOO Željezare Zenica), se navodi da prvostepeno Rješenje Službe za opću upravu i stambene poslove, broj 03-372-3213/98 od 21.10.2010. godine, nije pravosnažno. Dalje, navodi se da je DOO

Željezara Zenica, dana 28.04.2011. godine kod Kantonalnog suda u Zenici pokrenula tužbom upravni spor protiv Rješenja Ministarstva za prostorno uređenje, promet i komunikacije i zaštite okoline ZE/DO broj 12-23-1000/02 od 04.04.2011. godine, da će vršiti prodaju predmetnog stana okončanju upravnog spora.

U vezi sa naprijed navedenim, a u skladu sa odredbama *Zakona o ombudsmenu za ljudska prava BiH*¹, podnositeljici žalbe dostavljen je odgovor na izjašnjenje i komentare. Podnositeljica žalbe dostavila je svoje izjašnjenje pismenim putem, u kojem ističe da ostaje pri navodima žalbe.

IV. Relevantno zakonodavstvo

A. Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda

Član 6. stav 1. (Pravo na pravično suđenje)

„Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona.“

Član 8. ELJKP, u relevantom dijelu glasi

“Svatko ima pravo na poštivanje ... doma...”

Član 1. Protokola broj 1. uz ELJKP

“Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na mirno uživanje vlasništva. Nitko neće biti lišen svog vlasništva osim u javnom interesu i pod uslovima propisanim zakonom i općim principima međunarodnog prava.”

B. Anex VII. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini

„Sve izbjeglice imaju pravo slobodno se vratiti u svoje domove, imaju pravo na vraćanje imovine koje su lišeni u toku neprijateljstava od 1991.godine. i na naknadu imovine koja se ne može vratiti...strane će osigurati da se izbjeglicama i raseljenim osobama omogući siguran povratak, bez rizika od uznemiravanja, zastrašivanja, proganjanajili diskriminacije...”

C. Zakon o upravnim sporovima Federacije Bosne i Hercegovine²

Član 33.

„ Sud rješava spor, po pravilu, na podlozi činjenica koje su utvrđene u upravnome postuku.

¹ Sl. list BiH, broj: 32/00, 19/02, 35/04 i 32/06

² Sl. novine FBIH, broj 9/05

Kada sud na raspravi utvrdi drugačije činjenično stanje u odnosu na činjenično stanje utvrđeno u upravnome postupku i otkloni povrede pravila upravnog postupka, poništiti će osporeni upravni akt i prvostepeni upravni akt ako je i on sadržavao iste nedostatke, te sam riješiti stvar....“

Član 36. stav 3.

„Ako se tužba uvažava, presudom se upravni akt poništava i rješava upravna stvar u slučajevima iz člana 33. stav 1. i 2. ovoga Zakona i drugim slučajevima predviđenim ovim Zakonom. Takva presuda u svemu zamjenjuje poništeni upravni akt.“

D. Zakon o Ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine³,

Član 1. stav 1.

„Ombudsmen za ljudska prava Bosne i Hercegovine je nezavisna institucija uspostavljena u cilju promoviranja dobre uprave i vladavine prava, zaštite prava i sloboda fizičkih i pravnih lica, kako je garantirano posebno Ustavom BiH i međunarodnim sporazumima koji se nalaze u dodatku tog Ustava koja će s tim u vezi nadgledati aktivnosti Institucija Bosne i Hercegovine, njenih entiteta i Brčko Distrikta u skladu sa odredbama ovog Zakona.“

Član 32. stav 1.

„Ombudsmen može dati preporuke organima vlasti u Bosni i Hercegovini...“

Član 32. stav 4.

„Kada, nakon razmatranja predmeta, ombudsmen ustanovi da način na koji je zakon primijenjen vodi nepravičnim rezultatima, on može uputiti nadležnom organu preporuke koje bi dovele do pravičnog rješenja situacije predmetnog pojedinca ...“

V. Mišljenje i zaključak Ombudsmena BiH

Ustav Bosne i Hercegovine propisuje da će Bosna i Hercegovina i oba entiteta osigurati najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda. Aneks prvi Ustava Bosne i Hercegovine predviđa da se u Bosni i Hercegovini direktno primijenjuju najvažniji međunarodni instrumenti za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ombudsmeni BiH razmatrali su žalbu Miličević Marice u okvirima člana 6. i 8. *Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, člana 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, Zakona o upravnim sporovima Federacije Bosne i Hercegovine i Aneksa VII. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.*

³ Sl. list BiH, broj: 32/00, 19/02, 35/04 i 32/06

Podnositeljica žalbe, gospođa Miličević Marica od 28.08.1998. godine bezuspješno pokušava da ostvari svoje pravo na povrat dvosobnog stana u ul. Crkvice broj 9C prizemlje u Zenici. Postupak po zahtjevu za povratom stana, upravni i sudski, traje već punih 13 godina i do danas nije pravomoćno okončan. Pored pokretanja i vođenja postupka po Zahtjevu za povratom stana, podnositeljica žalbe pokrenula je i postupak radi otkupa predmetnog stana. Rješenjem Općinskog suda u Zenici broj 043-0-P-07-000 452 od 13.03.2008. godine, postupak otkupa stana obustavljen je do pravosnažnog okončanja postupka po zahtjevu za povratom stana.

Odredbama člana 6. *Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda*, i *Kriterija utvrđenih praksom Europskog suda za ljudska prava*⁴ predviđa se „ ... da se razumnost trajanja postupka može cjelovito i pravilno sagledati, ukoliko budu uzete u obzir sveukupne karakteristike samog predmeta, što podrazumijeva složenost problematike, posebno ponašanje strana u postupku, odnos suda i svakako značaj oštećenog za spor, a za koji je životno zainteresiran, da bude okončan na učinkovit i zakonit način.“

Međunarodni standardi za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda garantiranih članom 8. „*pravo na dom*“ tijesno su povezani sa članom 1. Protokola broj 1. *Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda*, koji štiti pravo na neometano uživanje imovine. Pojam doma u kontekstu člana 8. označava mjesto stanovanja (kuću ili stan) u kome neko lice živi ili je živjelo.

Uzimajući u obzir navedeno činjenično stanje, odredbe relevantnih međunarodnih standarda za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, domaće relevantno zakonodavstvo, naročito odredbe Aneksa VII. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Ombudsmeni Bosne i Hercegovine zaključuju da je došlo do povrede prava na efikasnu pravnu zaštitu stanarskog prava podnositeljice žalbe. Period odlučivanja po zahtjevu za povratom stana podnositeljice žalbe (upravni i sudski postupci) od preko 13 godina se ne može smatrati razumnim u smislu člana 6. stav 1. *Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda*. Uvidom u spis predmeta nesporno je da je nerazumna dužina postupka povrata stana prouzrokovana radnjama odgovorne strane, vlasnika stana. Vlasnik stana, DOO Željezara Zenica u kontinuitetu već punih 13 godina pokreće upravne i sudske postupke kako bi izdejstvovala pozitivnu odluku za sebe, a što u konačnici za posljedicu ima raskidanje ugovora o korištenju stana sa podnositeljicom žalbe (njenim suprugom). Nerazumna dužina postupka se ne može pripisati podnositeljici žalbe, jer nije koristila bilo kakve metode koje bi dovele ili bi mogle dovesti do odugovlačenja postupka. Nakon 3 (tri) sudska postupka, postupajući po presudi Kantonalnog suda u Zenici broj: 004-0-U-08-000 030 od 12.08.2008. godine, **dana 21.10.2010. godine Služba za opću upravu i stambene poslove Općine Zenica donosi Rješenjem broj: 03-372-3215/98 od 21.10.2010. godine kojim se već više puta utvrđuje „...da Miličević Marici supruzi nosioca stanarskog prava Miličević Jospia, pripada pravo na povrat dvosobnog stana.“**

Imajući u vidu naprijed navedeno činjenično stanje, odredbe Aneksa VII. Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH koji u relevantnom dijelu glasi... „*Sve izbjeglice imaju pravo slobodno se vratiti u svoje domove, imaju pravo na vraćanje imovine koje su lišeni u toku neprijateljstava od 1991.godine. i na naknadu imovine koja se*

⁴ Evropski sud za ljudska prava, Vernillo protiv Francuske, presuda od 20.02.1981.godine, serija A br.198

ne može vratiti...strane će osigurati da se izbjeglicama i raseljenim osobama omogući siguran povratak, bez rizika od uznemiravanja, zastrašivanja, proganjanja ili diskriminacije..." Ombudsmeni BiH u skladu sa odredbama člana 32. Zakona o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine daju slijedeću:

PREPORUKU KANTONALNOM SUDU U ZENICI

1. da u skladu sa odredbama člana 36. stav 3. Zakona o upravnim sporovima Federacije Bosne i Hercegovine razmotri mogućnost meritornog rješavanja upravnog spora koji se vodi kod Kantonalnog suda u Zenici po tužbi DOO Željezare Zenica protiv Rješenja Ministarstva akt broj 12-23-1000/02 od dana 04.04.2011. godine, obzirom na činjenicu da bi poništenje osporenog upravnog akta i ponovno vođenje upravnog postupka kod Službe za opću upravu i stambene poslove Općine Zenica proizvelo dalje kršenje člana 6. Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda a u vezi sa članom 8. i članom 1. Protokola broj 1. uz Europsku konvenciju;
2. da o ishodu ove preporuke obavijesti Ombudsmene BiH u roku od petnaest (15) dana od dana prijema preporuke.

Ombudsmeni BiH:

Nives Jukić

Ljubomir Sandić

Jasminka Džumhur

Dostavljeno:

1x naslovu

1x podnositelju žalbe

1x u spis